

Wel wat omstandig situeert de evangelist Lukas het optreden van Johannes de Doper in de geschiedenis van de mensheid, en meer in het bijzonder in die van Israel, Gods uitverkoren volk. Dit procedee was heel gewoon in oude tijden, als het ging om heel belangrijke gebeurtenissen. Wat Lukas gaat vertellen is naar zijn overtuiging van grote betekenis geweest voor heel de mensheid. Daarom noemt hij het regeringsjaar van de romeinse keizer die regeerde over een immens gebied dat reikte van wat nu Spanje is tot ver in India. Een veelheid aan volken leefde er.

Voor heel die wereld was van belang wat zich voordeed in wat we nu het nabije oosten noemen. Lukas noemt dan de landstreken Judea, Galilea, Iturea, Traconitis met hun bestuurders. Daar, in die contreien, speelde zich af wat in zijn ogen van wereldbetekenis was. Wat zich in feite afspeelde was, dat daar het woord van God kwam tot Johannes, de zoon van Zacharias, die wij het liefst Johannes de Doper noemen. Het woord dat hij hoorde, riep hem op een doopsel van bekering te gaan verkondigen in heel de streek van de Jordaan. God gaat iets nieuws beginnen, was zijn boodschap. Maakt ook u, die naar mij luistert, dan een nieuw begin. Dat toch is precies wat het woord bekering uitdrukt : een nieuw begin maken.

Het kan verwonderen dat Lukas de gedetailleerde aanduiding van tijd en plaats aan de persoon en het optreden van Johannes de Doper wijdt, en niet veeleer aan de persoon en het optreden van Jezus. Jezus is toch veel centraler in de wereldgeschiedenis dan Johannes. Het moet wel zo zijn dat Lukas de prediking van Johannes heeft gezien als de opmaat voor het heilswerk van Christus, als daar al deel van uitmakend, als, om zo te zeggen, de eerste acte ervan. Dat is zeker ook in de geest van de Doper. Hij wilde zich niet vergelijken met Jezus. Eens zei hij toen hij met Jezus vergeleken werd : "Hij moet groter worden, ik kleiner." Dat neemt niet weg dat hij het zijne heeft bijgedragen aan dat nieuwe begin.

Vertrouwd met de schrift als hij is, denkt Lukas spontaan aan het nieuwe begin dat het volk van Israel, vijf eeuwen eerder in zijn geschiedenis, mocht maken toen er een eind kwam aan de babylonische ballingschap. Die ballingschap vormde een dieptepunt in Israels geschiedenis. Alles was Israel kwijt, zijn land, zijn vrijheid, zijn welvaart, en ook wat het brandpunt van zijn godsdienst was, de liturgie in de monumentale tempel. Zonder pardon had de koning van Babel het land bezet en zijn hoofdstad Jeruzalem, met de tempel, verwoest. Het grootste deel van de bevolking was in ballingschap weggevoerd.

Israels profeten zagen die trieste gebeurtenissen als een straf voor Israels ontrouw jegens de God van het verbond. Israel had zich niet als een verbondsvolk gedragen. Het was vreemde goden achterna gelopen en had de sociale rechtvaardigheid, waartoe het zich had verplicht, grotelijks geschonden. Het had zich absoluut niet als Gods eigen volk gedragen.

Daarom liet de Heer toe dat het grootste deel van het volk werd weggevoerd naar het verre Babylon, waar het een onderworpen bestaan leidde, maar waar het ook tot inkeer kwam. Het herinnerde zich er weer de geschriften van Mozes en de profeten, bestudeerde die ijverig en putte er hoop uit. Het nam de gewoonte aan, iedere sabbat in de

synogogen samen te komen om naar de heilige teksten en de uitleg ervan te luisteren en te bidden.

Na 70 jaar ballingschap stond in het midden van het volk een profeet op die de Heer opdracht gaf woorden van troost te spreken, die het volk uitzicht boden. Hij had zelfs de opdracht het volk aan te zeggen dat het naar het eigen land kon terugkeren om daar weer als Gods uitverkoren volk te leven. De Heer zelf zou met hen meetrekken, zoals Hij dat, nog weer vele eeuwen eerder, gedaan had, toen Israel het slavenjuk van Egypte kon afwerpen en vol hoop naar het land van de vaderen terugkeren. Nu werd het Israel gegeven vol vreugde terug te keren uit de babylonische ballingschap om weer in eigen land Gods uitverkoren volk te zijn.

In de eerste lezing, uit het boek Baruch, hoorden we hoe joodse kringen in de tweede eeuw vóór Christus zich de terugkeer van de ballingen uit Babylon voorstelden, hoe deze niet anders dan met grote vreugde ontvangen werden. Bij die terugkeer was de bevolking van Jeruzalem maar klein. Ze leefde in armoede, in ellende en rouw. Weer een profetische figuur roept hen op dat kleed van ellende en rouw af te werpen en zich te bekleden met de mantel van Gods gerechtigheid. Dan is Jezuzalem echt een stad van vrede. Dat wil de naam Jeruzalem ook zeggen, stad van vrede. De vrede toch zoals God die geeft, is altijd vrucht van gerechtigheid.

In de kerstnacht zullen de engelen zingen van vrede. Een vredevorst toch zal Gods Zoon onder ons zijn. De ware vrede die Hij brengt, zal ook weer de vrucht van gerechtigheid zijn. Hij wil die gerechtigheid in ons oproepen. Hij verlangt ons de kracht te geven om ons los te maken van iedere vorm van ongerechtigheid. Als Hij zegt : "Bekeer je en geloof in de blijde boodschap," dan houdt dat de belofte in dat wij niet langer in de ban hoeven te zijn van machten die ons dwingen. Wanneer wij verlangen ons te bekeren, geeft Hij ons deel aan Zijn gerechtigheid en zo aan Zijn vrede. Dat het vieren van de advent dat verlangen in ons mag versterken.